

22

Cümleleri Bütün Olarak Görüyorum

Hedef

Bu alıştırma Öneri 20 ve 21'e bağlıdır ve orada yapılan çalışmayı cümle öğeleri alanına taşır. Sık karşılaşılan cümle öğelerinin tanınması, tamamlanması ve birbirine bağlanması, öğrencinin anlama ulaşmasını, dolayısıyla okuma sürecini kolaylaştırır.

1.–4. Sınıflar

10–15 dk.

Materyal:
Alıştırmaya uygun olarak hazırlanmış kâğıtlar, aşağıya bkz.

Süreç:

Ana dilde özellikle sık geçen cümle öğelerini olabildiğince akıcı biçimde tanımak ve yorumlamak için çeşitli alıştırmalar yapılabilir. Örnekler:

- Cüce cümleden dev cümleye (bkz. aşağıdaki Alıştırma a; en iyisi bunu da uzun kâğıt şeritlerle yapmalıdır).
- Cümleleri tamamlama (bkz. aşağıdaki Alıştırma b).
- Cümle parçalarını birleştirme: Bunun için öğretmen, ortasından bir çizgi ile bölünmüş bir kâğıt dağıtır. Sol tarafta 15 cümle başlangıcı yer almaktadır, sağda ise – farklı bir sıralama ile! – bu cümlelerin geri kalan kısmı. Öğrencilerden, birbiriyle ilgili olan cümle başlangıcı ile sonunu bulup birleştirmeleri istenir. (Örnek: Yazın denize ... /... girmeyi severim).

Açıklamalar:

- Pek çok alıştırma, eşli çalışma için uygundur. Bu çalışma tipinde kullanılan alıştırma kâğıtlarının çoğunu büyük sınıf öğrencileri, küçük sınıflar için hazırlayabilir. Büyük çocuklar ana dillerinde cümle öğelerini kavramada hala yetersiz ise, bu tür alıştırmaları onlarla da yapmak elbette mümkündür.

Alıştırma a)

Aşağıdaki cümleleri peş peşe birden çok sefer oku.

Peter tuz serpti.

Peter gizlice tuz serpti.

Peter çaya gizlice tuz serpti.

Kardeşim Peter çaya gizlice tuz serpti.

Yaramaz kardeşim Peter çaya gizlice tuz serpti.

Yaramaz kardeşim Peter annemin sıcak çayına gizlice tuz serpti.

Alıştırma b)

Cümledeki eksik kısımları sağ tarafta gözünle bul ve yerine yerleştir.

Bugün Cuma _____ dersteyiz. son
_____ çember halinde oturuyor. Çocuklar
Öğretmen _____ anlatıyor. bir hikaye

23

Okuduğumu Anlıyorum

Hedef

Cümle düzeyinde ve/veya kısa metin düzeyinde metni anlama çalışması.

1.-5. Sınıflar

10-15 dk.

Materyal:
Her bir alıştırmaya göre farklı hazırlanmış kâğıtlar, aşağıya bkz.

Süreç:

Tek cümle ve/veya kısa metin düzeyinde metni anlamak için çeşitli alıştırmalar yapılabilir. Örnekler:

- Metinlerle resimleri karşılaştırma. Bu amaçla örneğin iki kâğıt dağıtılır; birincisinin üzerinde sekiz cümle ya da kısa metinler vardır (No. 1-8), ikinci kâğıtta ise sekiz resim vardır (a-h). Çocuklardan cümlelerle resimleri eşleştirmeleri istenir. (Örnek: "Metin 1 ile Resim d birbirine uyuyor").
- Metinleri düzene sokma (bkz. aşağıda Alıştırma a).
- Metinlerdeki hataları bulma (bkz. aşağıda Alıştırma b).
- Cümleleri anlama, anlayarak okuma çalışması: Bununla ilgili olarak örneğin 20 cümle içeren bir kâğıt verilir (Örnek: "Köpekler uçar". "Türkiye'de çeşitli diller konuşulur"). Her bir cümlenin yanına "doğru" ya da "yanlış" diye işaret konması istenir.

Açıklamalar:

- Alıştırmaların çoğu eşli çalışmaya uygundur.
- Bu çalışma tipinde kullanılan alıştırma kâğıtlarının çoğu büyük sınıf öğrencileri tarafından küçük öğrenciler için hazırlanabilir.
- Büyük öğrenciler kendi ana dillerinde okuduklarını anlamada hala yetersiz iseler, bu tür alıştırmalar elbette onlarla da yapılabilir.